

Rekomandime për politikat

Një nga sfidat e rëndësishme në shkollat e AFP-së në Shqipëri është mungesa e angazhimit sistematik të sektorit privat, i cili është thelbësor për përafrimin e trajnimit profesional me nevojat kombëtare ose ndërkombëtare të tregut të punës. Zhvillimi i programeve të AFP-së kërkon gjithashtu një koordinim më të mirë me partnerët ndërkombëtarë për t'u përshtatur me praktikën dhe standardet më të mira globale, përmes zhvillimit të projekteve dhe ndërkombëtarizimit, të cilat të dyja mund të jenë sfiduese për shkak të vonësive burokratike dhe kapacitetit të kufizuar institucional. Zhvillimi/menaxhimi i projekteve në shkollat e AFP-së ndërlikohet më tej nga kufizimet financiare, pasi shumica e financimit mbështetet në buxhetin e shtetit, duke kufizuar aftësinë për të investuar në pajisje moderne dhe mësues të kualifikuar. Përveç kësaj, ndërkombëtarizimi i programeve të AFP-së përballet me sfida për shkak të infrastrukturës së pamjaftueshme dhe teknologjive të vjetruara, duke e bërë të vështirë për studentët të fitojnë aftësi që përmbushin standardet globale. Së fundmi, integrimi i praktikave më të mira ndërkombëtare në kurrikulat e AFP-së kërkon jo vetëm burime financiare, por edhe një ndryshim kulturor ose të mentalitetit drejt njohjes së vlerës së bashkëpunimit, të mësuarit nga kolegët dhe përfshirjes në projekte ndërkombëtare zhvillimi që mbështesin zhvillimin e aspekteve të ndryshme të sistemeve të arsimit dhe trajnimit profesional.

VET TO VET – NDËRTIMI I KAPACITETEVE NË SHQIPËRI janë ngritur disa sfida dhe çështje, të cilat paraqesin kërcënime për menaxhimin e qetë dhe efikas të shkollave të AFP-së në Shqipëri. Shumica janë kufizime institucionale ose boshllëqe/vonesa ligjore të cilat nuk mund të ndryshohen brenda fushëveprimit dhe aktiviteteve të projektit. Megjithatë, është e rëndësishme të ndërmjetësohet për përmirësim dhe veprime të shpejta nga autoritetet, sa herë që është e mundur. Çështjet kryesore të ngritura nga përvoja janë si më poshtë:

I. NDËRKOMBËTARIZIM/ZHVILLIM DHE MENAXHIM PROJEKTESH

Rekomandimi 1: Forcimi i decentralizimit - Shkollat nuk kanë autonomi financiare të mjaftueshme dhe të rregulluar siç duhet, duke vonuar zbatimin

Decentralizimi në kontekstin e shkollave të AFP-së në Shqipëri i referohet procesit të dhënies së më shumë autonomisë financiare institucioneve individuale. Megjithatë, ky proces pengohet nga autonomia financiare e pamjaftueshme dhe e rregulluar në mënyrë të papërshtatshme, e cila vonon zbatimin e projektit. Shkollat kanë nevojë për udhëzime dhe korniza ligjore të qarta për të menaxhuar financat e tyre në mënyrë efektive, duke u lejuar atyre të marrin vendime të pavarura për ndarjen e buxhetit dhe menaxhimin e burimeve. Pa një autonomi të tillë, shkollat mbështeten shumë te autoritetet qendrore, duke çuar në vonesa burokratike dhe joefikasitet. Përmirësimi i autonomisë financiare do t'u mundësonte shkollave të reagonin më shpejt ndaj nevojave arsimore në ndryshim, kërkesave të tregut të punës, si dhe nevojave të tyre të zhvillimit si institucione në këtë epokë që ndryshon me shpejtësi.

Në përgjithësi, kuadri ligjor nuk pengon një autonomi më të madhe të shkollave të AFP-së në përmbushjen e kërkesave të projekteve ndërkombëtare, por nevojiten akte nënligjore, rregulla, rregullore dhe protokolle të duhura në mënyrë që gjërat të vihen në praktikë në një mënyrë të koordinuar dhe të centralizuar, me përfshirjen dhe udhëzimin e drejtpërdrejtë të autoriteteve përgjegjëse.

Rekomandimi 2: Mbështetje për Burimet Njerëzore dhe Koston e Stafit të dedikuar – Njohja e Punës Shtesë të Stafit në Projekt dhe/ose Orëve të Shkurtuara të Mësimdhënies - Asnjë Staf i Dedikuar për Projektin – Ndërkombëtarizim i Kufizuar i AFP-së

Njohja e punës shtesë që stafi ndërmerr në projekte është thelbësore për ruajtjen e moralit dhe sigurimin e qëndrueshmërisë së iniciativave të AFP-së. Shpesh, anëtarët e stafit duhet t'i kushtojnë kohë shtesë aktiviteteve të zbatimit të projektit, menaxhimit dhe koordinimit pa kompensim ose njohje të përshtatshme. Kjo mund të çojë në lodhje dhe ulje të motivimit midis stafit të shkollës, duke ndikuar në cilësinë e përgjithshme të arsimit ose aktiviteteve të projektit të ofruara dhe madje edhe në përfitimet nga këto aktivitete. Orët e shkurtuara të mësimdhënies mund të jenë një zgjidhje e zbatueshme, duke i lejuar stafit të përqendrohet në detyrat që lidhen me projektin pa kompromentuar përgjegjësitë e tyre kryesore. Megjithatë, kjo kërkon një qasje të ndryshueshme ndaj personelit dhe menaxhimit të ngarkesës së punës, e cila aktualisht mungon në shumë institucione të AFP-së në Shqipëri.

Mungesa e stafit të dedikuar të projekteve në shkollat e AFP-së në Shqipëri e kufizon rëndë aftësinë e tyre për t'u angazhuar në përpjekjet e ndërkombëtarizimit. Ndërkombëtarizimi është thelbësor për rritjen e cilësisë dhe njohjes së programeve të AFP-së në nivel global. Megjithatë, pa personel specifik për të menaxhuar projekte dhe partneritete ndërkombëtare, shkollat kanë vështirësi të marrin pjesë në nisma globale, programe shkëmbimi dhe kërkime bashkëpunuese. Kjo jo vetëm që kufizon aksesin në fonde dhe ekspertizë ndërkombëtare, por edhe pengon zhvillimin e një fuqie punëtore konkurruese në nivel global. Për ta adresuar këtë, shkollat duhet të ndajnë burime për punësimin e stafit me ekspertizë në menaxhimin e projekteve ndërkombëtare, gjë që do të lehtësonte një angazhim më efektiv në rrjetet dhe iniciativat globale të AFP-së.

Rekomandimi . 3: Hapat drejt akreditimit nga KE - Mundësia që shkollat të akreditohen dhe validohen nga KE me PIC-in e tyre

Akreditimi dhe validimi i KE-së janë thelbësorë për rritjen e besueshmërisë dhe njohjes së shkollave të AFP-së shqiptare në nivel ndërkombëtar. Të kesh Kodin e tyre të Identifikimit të Pjesëmarrësit (PIC) të validuar do t'u lejonte shkollave të merrnin pjesë në mënyrë të pavarur në programet evropiane, duke rritur dukshmërinë dhe tërheqjen e tyre nga partnerët ndërkombëtarë. Megjithatë, mungesa aktuale e autonomisë dhe mbështetjes rregullatore pengon këtë proces, duke kufizuar mundësitë për bashkëpunim dhe financim ndërkombëtar. Akreditimi i KE-së jo vetëm që do të rriste reputacionin e shkollave të AFP-së, por gjithashtu do të lehtësonte lëvizshmërinë e studentëve dhe programet e shkëmbimit. Duke marrë PIC-in e tyre, shkollat mund të aplikojnë drejtpërdrejt për financim evropian, duke nxitur një pavarësi më të madhe dhe angazhim ndërkombëtar.

Rekomandimi . 4: Fleksibilitet dhe udhëzime në lidhje me financimin - Çështja e bashkëfinancimit prej 20% dhe parashikimi i 20% të fundit

Kërkesa për bashkëfinancim prej 20% përbën një sfidë të rëndësishme për shkollat e AFP-së në Shqipëri, pasi ato shpesh nuk kanë burimet financiare dhe autonominë për të përmbushur këtë detyrim. Kjo mund të vonojë zbatimin e projektit dhe të krijojë pasiguri në lidhje me disponueshmërinë e fondeve. Parashikimi i 20% të fundit të financimit është gjithashtu problematik, pasi kërkon që shkollat të kenë një plan financiar të qëndrueshëm, gjë që është e vështirë duke pasur parasysh kufizimet aktuale. Për ta adresuar këtë, shkollat kanë nevojë për qasje në mekanizma financimi ose partneritete më fleksibël që mund të ndihmojnë në kapërcimin e hendekut financiar. Për më tepër, udhëzime më të qarta mbi kërkesat e bashkëfinancimit do t'i ndihmonin shkollat të planifikojnë në mënyrë më efektive dhe të shmangnin krizat financiare të minutës së fundit.

Rekomandimi 5: Zbatimi i zgjidhjeve të bankave digjitale - Nënshkrimi i llogarive bankare dhe operacioneve bankare - Vonesa

Vonesat në nënshkrimin e llogarive bankare dhe kryerjen e operacioneve bankare janë probleme të zakonshme me të cilat përballen shkollat e AFP-së në Shqipëri. Këto vonesa mund të pengojnë ndjeshëm zbatimin e projektit duke shkaktuar pengesa në transaksionet financiare dhe ndarjen e burimeve. Mungesa e procedurave të efektshme bankare dhe mbështetja në nënshkrimet manuale kontribuojnë në këto vonesa. Zbatimi i zgjidhjeve të bankave dixhitale dhe efektshmëria e proceseve të miratimit mund t'i zvogëlojë këto vonesa, duke u lejuar shkollave të menaxhojnë financat e tyre në mënyrë më efikase. Për më tepër, vendosja e protokolleve të qarta për menaxhimin financiar do të ndihmonte në minimizimin e pengesave burokratike dhe do të siguronte zbatimin më të lehtë të projektit.

Rekomandimi 6: Ndryshimi kulturor ose i mentalitetit - Njohja e vlerës së bashkëpunimit, të mësuarit nga bashkëmoshatarët dhe përfshirjes në projekte ndërkombëtare zhvillimi

Një ndryshim kulturor ose i mënyrës së të menduarit është thelbësor për integrimin me sukses të praktikave më të mira ndërkombëtare në shkollat shqiptare të AFP-së. Ky ndryshim përfshin njohjen e vlerës dhe përfitimeve të bashkëpunimit, të mësuarit nga kolegët dhe përfshirjen në projekte ndërkombëtare zhvillimi, të cilat mund të përmirësojnë aspekte të ndryshme të sistemeve të arsimit dhe formimit profesional. Megjithatë, ky ndryshim është sfidues për shkak të perceptimeve ekzistuese që shpesh e nënvlerësojnë arsimin profesional krahasuar me arsimin e lartë, dhe kërkon një njohje më të gjerë shoqërore të rëndësisë së AFP-së në përmbushjen e nevojave të tregut të punës. Duke nxitur një kulturë që vlerëson përfitimet e formimit profesional dhe bashkëpunimit ndërkombëtar, shkollat shqiptare të AFP-së mund të përputhen më mirë me standardet globale dhe të përmirësojnë kapacitetin e tyre për t'u angazhuar në mënyrë efektive me sektorin privat dhe partnerët ndërkombëtarë.

II. PERFORMANCA DHE ATRAKTIVITETI I VETERINARIT

Rekomandimi 7: Formalizimi i proceseve të njohjes dhe validimit të rezultateve të të nxënësve/krediteve/kompetencave

Formalizimi i njohjes dhe validimit të rezultateve të të nxënësve është thelbësor për rritjen e besueshmërisë dhe lëvizshmërisë së kualifikimeve të AFP-së në Shqipëri. Kjo përfshin krijimin e proceseve të qarta për njohjen e krediteve të fituara përmes programeve të lëvizshmërisë, të nxënësve në punë (WBL) dhe kompetencave informale. Aktualisht, mungesa e procedurave të standardizuara krijon konfuzion dhe pengesa për studentët që kërkojnë të transferojnë kredite ose t'u njihen aftësitë në mjedise të ndryshme arsimore. Zbatimi i një sistemi të fuqishëm validimi do të rriste lëvizshmërinë e studentëve dhe do të rriste atraktivitetin e programeve të AFP-së duke ofruar rrugë të qarta për njohjen dhe përparimin e aftësive. Për më tepër, kjo do ta përfronte AFP-në shqiptare me standardet evropiane, duke lehtësuar bashkëpunimin ndërkombëtar dhe shkëmbimin e studentëve.

Rekomandimi 8 : Forcimi i të Mësuarit Gjatë Gjithë Jetës duke Lidhur AFFP dhe AFVP – Arsimi për të Rritur rrit qëndrueshmërinë

Forcimi i të nxënësve gjatë gjithë jetës në Shqipëri kërkon një qasje më të integruar që lidh arsimin dhe formimin profesional fillestar (AFFP) me arsimin dhe formimin profesional të vazhdueshëm (AFV). Ky integrim do të sigurojë që arsimi i të rriturve të jetë më i qëndrueshëm dhe t'i përgjigjet nevojave në ndryshim të tregut të punës. Aktualisht, ekziston një shkëputje midis AFFP-së dhe AFVP-së, duke çuar në boshllëqe në zhvillimin e aftësive dhe punësimin për të rriturit. Duke e mbushur këtë boshllëk, institucionet e AFP-së mund të ofrojnë rrugë mësimi më gjithëpërfshirëse dhe fleksibile që i përshtaten nevojave të ndryshme të nxënësve. Kjo jo vetëm që do të rriste tërheqjen e AFP-së, por do të kontribuonte edhe në një fuqi punëtore më të kualifikuar dhe më të adaptueshme.

Rekomandimi 9: Përmirësimi i Zhvillimit të Vazhdueshëm Profesional (ZHVP) të Mësuesve – Edhe në Kompani

Përmirësimi i zhvillimit të vazhdueshëm profesional (ZHVP) të mësuesve është jetik për ruajtjen e cilësisë dhe rëndësisë së programeve të AFP-së në Shqipëri. Aktualisht, mësuesve shpesh u mungojnë mundësitë për rritje profesionale, veçanërisht në mjediset e industrisë. Bashkëpunimet me kompanitë mund t'u ofrojnë mësuesve përvojë praktike dhe ekspozim ndaj praktikave më të fundit të industrisë, duke rritur aftësitë e tyre mësimdhënëse. Megjithatë, bashkëpunime të tilla janë të kufizuara dhe ekziston nevoja për programe të strukturuar të ZHVP-së që përfshijnë punësime në industri. Duke investuar në zhvillimin e mësuesve, institucionet e AFP-së mund të sigurojnë që programet e tyre të mbeten në përputhje me kërkesat e tregut të punës, duke rritur kështu atraktivitetin e tyre për studentët.

Rekomandimi 10: Mungesa e Udhëzimit / Udhëzimit Profesional të Stafit të Dedikuar

Mungesa e stafit të dedikuar të orientimit në shkollat e AFP-së në Shqipëri është një çështje e rëndësishme që ndikon në rezultatet dhe punësimin e nxënësve. Këshilltarët e orientimit luajnë një rol vendimtar në këshillimin e nxënësve për rrugët e karrierës dhe në ndihmën e tyre për të lundruar në tranzicionin nga arsimi në punësim. Megjithatë, shumë shkolla nuk kanë burimet për të punësuar staf orientimi me kohë të plotë, duke çuar në një boshllëk në shërbimet mbështetëse për nxënësit. Për ta adresuar këtë, shkollat mund të eksplorojnë partneritete me organizata të jashtme ose të përdorin platforma dixhitale për të ofruar orientim në karrierë. Përveç kësaj, trajnimi i stafit ekzistues në aftësitë e orientimit mund të ndihmojë në mbushjen e këtij boshllëku, duke siguruar që nxënësit të marrin mbështetjen që u nevojitet për të bërë zgjedhje të informuara në karrierë.

Rekomandimi 11: Përmirësimi i Përfshirjes së Sektorit Privat - Përfshirje e Kufizuar e Kompanive në Aktivitetet e Shkollave

Përfshirja e kufizuar e kompanive në aktivitetet e shkollave të AFP-së është një sfidë e madhe në Shqipëri, pasi pengon zhvillimin e aftësive praktike dhe trajnimeve përkatëse të industrisë. Kompanitë mund të ofrojnë njohuri të vlefshme mbi nevojat e tregut të punës dhe të ofrojnë mundësi mësimi në punë që janë thelbësore për përgatitjen e studentëve për punësim. Megjithatë, mungesa aktuale e angazhimit do të thotë që programet e AFP-së shpesh nuk arrijnë të përmbushin standardet e industrisë, duke zvogëluar atraktivitetin e tyre si për studentët ashtu edhe për punëdhënësit. Inkurajimi i pjesëmarrjes më aktive nga kompanitë përmes partneriteteve dhe projekteve bashkëpunuese mund të ndihmojë në kapërcimin e këtij boshllëku. Për më tepër, nxitja e kompanive për të investuar në AFP përmes përfitimeve tatimore ose formave të tjera të mbështetjes mund të rrisë përfshirjen dhe angazhimin e tyre ndaj arsimit profesional.

